

Samrådsunderlag

Ansökan om tillstånd för vattenverksamhet, anläggning av omlöp vid Hållsdammen, Tingsryds kommun



Beställning: Tingsryds kommun
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Slutversion: 06 april 2026
Uppdragsansvarig: Filip Hvitlock
Medverkande: Aleksander Jaworowski
Intern granskning av rapport: Filip Hvitlock 2026-02-15
Foton: Om inget annat anges: Ekologigruppen
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 11194
Bild på framsidan från Hållsdammen, befintlig dammbyggnad.

EKOLOGI GRUPPEN



Co-funded by
the European Union



Åsikter som uttrycks är endast författarnas och återspeglar inte nödvändigtvis Europeiska unionens eller CINEAS. Varken Europeiska unionen, CINEA eller andra medfinansierare kan hållas ansvariga för dem.

Innehåll

Inledning	5
Bakgrund	5
Avgränsning	5
Administrativa uppgifter	6
Beskrivning av den planerade verksamheten	7
Lokalisering	7
Höjd- och plansystem	7
Befintlig anläggning	8
Tillstånd och vattendomar	10
Fastighetsförhållanden	10
Planerad verksamhet	10
Områdesbeskrivning och förutsättningar	12
Hydrologiska förutsättningar	12
Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer (MKN)	14
Områdesskydd	14
Kulturmiljö	15
Naturvärden	16
Rekreativsvärden	17
Effekter och påverkan	18
Effekter av arbetenas genomförande	18
Hydrologiska effekter	19
Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer	20
Skyddade och hotade arter	20
Områdesskydd	21
Kulturmiljö	22
Naturvärden	22
Rekreation och friluftsliv	23
Enskilda intressen	23
Bedömning av betydande miljöpåverkan	23
Förslag på avgränsning - förenklat underlag	24
Nollalternativ	24
Förslag till samrådskrets	25
Myndigheter och offentliga aktörer	25

4

Samrådsunderlag
Slutversion
06 april 2026

Intresseorganisationer näringsverksamheter	och 25
Samfälligheter och fastigheter angränsande planerad verksamhet samt dämningsområdet	25
Referenser	26

Inledning

Bakgrund

Vid Nytorp har kvarnverksamhet en lång historia, med belägg för att en damm och kvarn funnits på platsen sedan 1700-talet (Länsstyrelsen Blekinge, 2017). Aktiv kvarnverksamhet upphörde dock under 1900-talets andra hälft, och på grund av dammens slitna skick köptes den upp och renoverades av Tingsryds kommun på 1970-talet (DVA 44/1977).

Den nu befintliga dammen uppehåller platsen kulturhistoriska läsbarhet genom att bevara dammspegeln uppströms och rama in kvarngrunderna som fortfarande finns kvar. Den utgör dock även ett definitivt vandringshinder för alla förekommande fiskarter och annan akvatisk fauna i Bräkneån.

För att åtgärda detta planerar Tingsryds kommun att anlägga ett omlöp på dammens västra sida som tillåter akvatisk fauna att passera fritt, utan att fornlämningen och den skyddsvärda kulturmiljön påverkas negativt.

För att säkerställa att det alltid finns vatten i omlöpet som möjliggör fiskpassage behöver dess tröskelnivå läggas något lägre än det befintliga dammkrönet, vilket leder till en mindre sänkning av vattenstånden uppströms.

Detta samrådsunderlag avser att redovisa den planerade verksamheten och dess syften, samt att redovisa de väsentliga konsekvenser och miljöeffekter som följer av den.

Avgränsning

Samrådet avser planerade åtgärder med anläggning av omlöp vid Hållsdammen, Bräkneån.

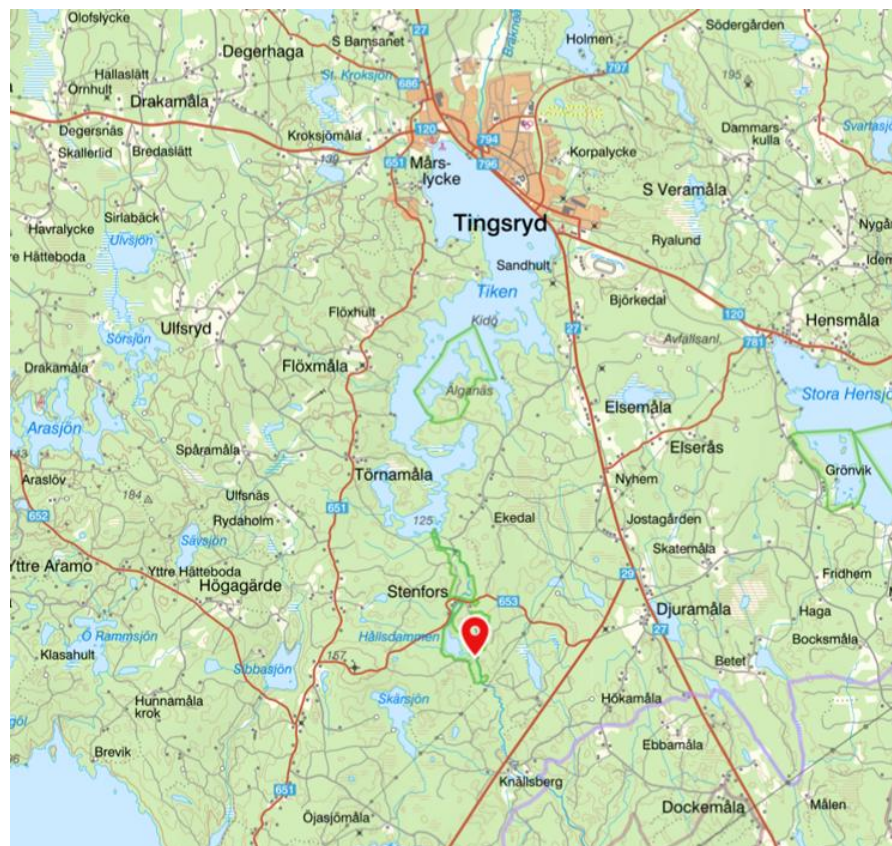
Administrativa uppgifter

Verksamhetens läge (SWEREF 99 TM)	N 6256837 E 498162
Fastigheter	TINGSRYD BRÄKEN 1:8 TINGSRYD BRÄKEN 1:1
Sökande	Tingsryds kommun
Adress och organisationsnummer	Tingsryds kommun Box 88 362 22 Tingsryd Organisationsnummer: 212000-0621
Kontaktperson Tingsryds kommun	Karin Bååth Näringslivs- och samhällschef, Tingsryds kommun Tel vxl: 0477 – 441 00 E-post: karin.baath@tingsryd.se
Tillsynsmyndighet	Länsstyrelsen Kronoberg 351 86 VÄXJÖ kronoberg@lansstyrelsen.se Telefon 010-223 70 00

Beskrivning av den planerade verksamheten

Lokalisering

Hållsdammen är belägen ca 3 km nedströms Tikens utlopp till Bräkneån vid Nytorp. Anläggningens koordinater i SWEREF 99 TM är N 6256837, E 498162 (figur 1).



Figur 1. Lokalisering för planerad verksamhet

Höjd- och plansystem

Nivåer är uppmätta med hjälp av en RTK-GPS vilket medför en noggrannhet på ca +/- 3 cm. Samtliga nivåer anges är angivna i RH00 om inget annat anges.

Som konvertering från höjdsystem RH00 till RH2000 kan följande användas:
 $RH00 + 0,10 \text{ m} = RH2000$.

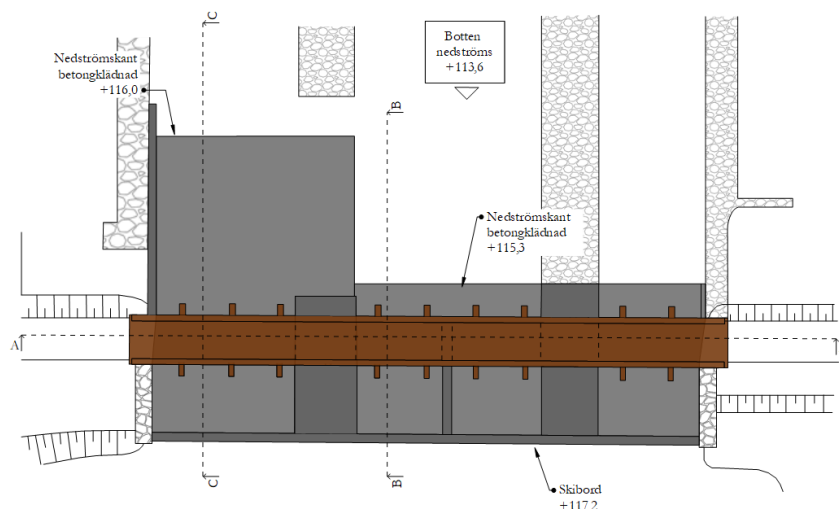


Figur 3. Hållsdammens dammkrön.

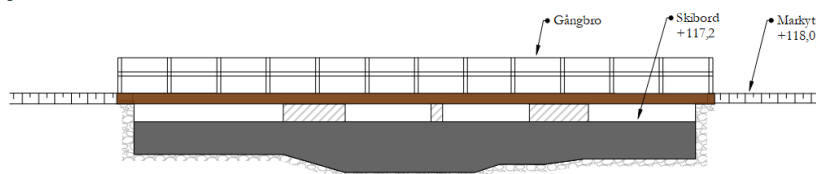


Figur 4. Hållsdammens nedströmssida med kvarngrunder utgörande formlämningar.

Planvy Hållsdammen
Ej skalenlig



Sektion A-A
Ej skalenlig



Figur 5. Hållsdammen, plan och tvärsektion.

Tillstånd och vattendomar

Befintlig anläggning har tillstånd enligt dom i mål VA 8/1977 (DVA 44/1977).

Tillståndet gav rätt att renovera en befintlig äldre damm på platsen till nuvarande utformning. Utrivning av dåvarande ålkistor och stötbotten av plank. Nytt dammkrön på nivå +117,2 med bredd 16,8 m. Landfästen pågjutna upp till nivå +118,5.

Då anläggningen fungerar som en fast skibordsdamm utan möjligheter till reglering fastslogs i domen att inga vattenhushållningsbestämmelser behövde formuleras.

Fastighetsförhållanden

Hållsdammen är anlagd över två fastigheter: Tingsryd Bräken 1:8 samt Tingsryd Bräken 1:1. Dämmets östra landfäste angränsar till Tingsryd Bräken 1:5.

Planerade arbeten ämnas genomföras till sin helhet på fastigheten Tingsryd Bräken 1:1 till följd av fornlämningsens utbredning samt höjdförhållanden.

Planerad verksamhet

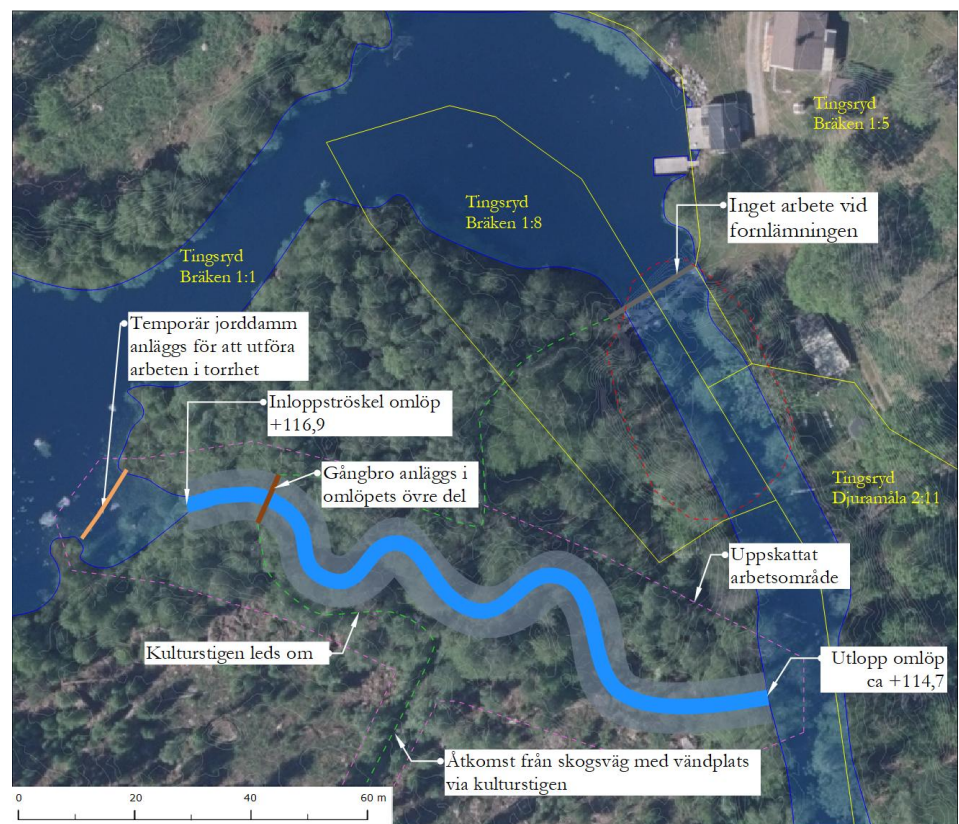
Tingsryds kommun planerar att anlägga ett omlöp väster om Hållsdammen för att åtgärda konnektivetsproblematiken som anläggningen orsakar (figur 6).

Omlöpet anläggs med inloppströskel ca 80 m väster om befintligt dämmeskrön. Inloppströskeln läggs på nivå ca +116,9 med en dubbelt trapetsformad vattenfåra. Detta säkerställer att omlöpets vattenbehov tillfredsställs före vatten rinner över hållsdammen vilket säkerställer god fiskpassage även vid låg vattenföring.

Omlöpet ges ett meandrande lopp, total längd ca 120 m och medellutning cirka 2%, lokalt högre dock maximalt 2,5%.

En bro anläggs i omlöpets övre del för besökares möjlighet att nå kvarnanläggningen.

Bilaga 1-5 visar ritningar på befintlig anläggning och planerat omlöp.



Figur 6. Planvy över planerad verksamhet.

Genomförande

Åtkomst sker från Bräkneåns västra sida. Omlöpet grävs i torrhet genom exempelvis en jorddamm som anläggs temporärt. För att bereda plats för omlöpet kommer viss trädfällning inom arbetsområdet ske, samt viss flytt av större stenblock som förekommer i terrängen. För att erosionssäkra omlöpet kommer en del sten behöva tillföras. Tillfart sker förslagsvis via kulturstigen och uppställning av arbetsmaskiner på vändplats i anslutning till anläggningen (figur 8).

Skötsel av anläggningen

Tingsryds kommun är idag verksamhetsutövare och har skötselansvar för anläggningen, som idag består av dämnet. Detta skötselansvar kommer fortsatt åvila kommunen. Planerat omlöp blir en del av anläggningen och Tingsryds kommun kommer därmed ha skötselansvar för både dämnet och omlöpet.

Tidplan

Tingsryds kommun avser att skicka in handlingar till Mark- och Miljödomstolen under 2026 och om möjligt genomföra entreprenad under 2027. Skulle processen fördröjas genomförs entreprenad istället under efterföljande år.

Områdesbeskrivning och förutsättningar

Hydrologiska förutsättningar

Vattenföring

Vattenföringen vid Hållsdammen har inhämtats från SMHI S-HYPE för område med subid 823 (SMHI, 2026). Hållsdammen ligger ca 3 km nedströms delområdets slut. Då det inte tillkommer några betydande biflöden på sträckan har flödesvärden från SMHI inte modifierats. Karakteristiska flöden anges i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Karakteristiska flöden vid Hållsdammen (SMHI, 2026).

Karakteristiskt flöde	Vattenföring (m ³ /s)
HHQ*	18
HQ50	9,61
HQ10	7,76
MHQ	5,87
MQ	1,76
MLQ	0,12

* enl. VA 8/1977

Vattenstånd

Karakteristiska vattenstånd i Hållsdammen visas i Tabell 2 och har beräknats utifrån befintligt dämme samt karakteristiska flödesnivåer. Total amplitud i dammen mellan dammbyggnadens krön och nivån vid HHQ är ca 0,7 m.

Tabell 2. Beräknade karakteristiska nivåer i Hållsdammen vid dess utlopp.

Karakteristiskt flöde	Vattenstånd i Hållsdammen
HHQ	+117,89
HQ50	+117,66
HQ10	+117,59
MHQ	+117,53
MQ	+117,34
MLQ	+117,22

Begreppsförklaring för karaktäristiska vattenföringar och vattenstånd

Begreppen nedan avser statistiska vattenföringar.

LLQ – Lägsta förekommande vattenföring

MLQ - Medellåg vattenföring - Medelvärde på de enskilda årens lägsta värden på vattenföringen.

MQ - Medelvattenföring - Medelvärde på vattenföringen

MHQ - Medelhög vattenföring - Medelvärde på de enskilda årens högsta värde på vattenföringen

HQ50 - 50-årsflöde - Värdet för den högsta vattenföringen under en 50-årsperiod. Annan siffra kan sättas för annan förekomsttid (år) – HQ10, HQ25 m.fl.

HHQ – Högsta vattenföringen – beräknad eller uppmätt

Begreppen nedan avser statistiska vattenstånd.

LLW – Lägsta förekommande vattenstånd – inträffar då flödet är LLQ

MLW – Medellågvattenstånd – inträffar då flödet är MLQ

MW – Medelvattenstånd – inträffar då flödet är MQ

MHW – Medelhögvattenstånd – inträffar då flödet är MHQ enligt ovan

HW50 – Vattenstånd då flödet är HQ50

Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer (MKN)

Den planerade verksamheten berör endast vattenförekomsten Bräkneån: Lillån – Tiken (WA45319655) med kvalitetskrav att uppnå god ekologisk status år 2033. Bräkneån: Lillån – Tiken är en ca 12 km lång ytvattenförekomst som sträcker sig från Tikens utlopp till Bräkneåns sammanflöde med Lillån direkt uppströms Bälganet.

Idag är den bedömda ekologiska statusen för vattenförekomsten dålig. För aktuell vattenförekomst är det kvalitetsfaktorerna fisk, konnektivitet och hydrologisk regim som har måttlig eller sämre status. Övriga kvalitetsfaktorer som klassats visar god eller hög status.

Statusen för kvalitetsfaktorn fisk är dålig i Bräkneån: Lillån-Tiken. Bedömningen baseras på fiskindexet VIX som mäter allmän påverkan. Föreslagna åtgärder i VISS är bland annat:

- åtgärder som gör det möjligt att passera onaturliga vandringshinder för de arter som historiskt har kunnat passera platsen,
- åtgärder för att ta bort de av människan skapade strukturer som dämmer in viktiga strömsträckor,
- restaurering av rensade vattendragssträckor för att återskapa lek och uppväxtområden,
- restaurering av rensade bestämmande sektioner för att återskapa en naturlig nivå för vattendragets botten.

Statusen för kvalitetsfaktorn konnektivitet i uppströms och nedströms riktning är klassad som dålig till följd av fem vandringshinder inom vattenförekomsten, varav tre klassas som definitiva vandringshinder för mört och öring. Hållsdammen utgör ett av dessa vandringshinder.

Hydrologisk regim klassas som måttlig till följd av parametern Specifik flödesenergi i vattendrag. 28,5 % av vattenförekomsten bedöms vara påverkad av mänsklig aktivitet och vattendragsfårans bredd och djup avviker jämfört med referensförhållandet.

Morfologiskt tillstånd klassas som god även om parametrarna vattendragsfårans form och vattendragsfårans kanter klassas som måttlig och strukturer i vattendraget klassas som otillfredsställande. Detta eftersom den sammanvägda statusen för vattenförekomsten fortfarande uppnår God status.

Områdesskydd

Planerad verksamhet ligger inom naturreservatet Stenfors. Bräkneån utgör även ett skyddat vattendrag enligt 4 kap. 6 § miljöbalken (Naturvårdsverket, 2026). Området omfattas även av strandskydd.

Strandskydd

Planerad verksamhet ligger inom område för strandskydd.

Strandskydd gäller vid havet, vid insjöar och vattendrag i hela landet. Strandskyddet finns till för att allmänheten ska ha tillgång till strandområden

och för att bevara goda livsvillkor för djur och växter. Det skyddade området är i vanliga fall 100 meter från strandkanten, både in på land och ut i vattnet.

Stenfors naturreservat

Syftet med naturreservatet Stenfors är att bevara och restaurera ett område med ädellövskog i anslutning till Bräkneån (Länsstyrelsen Kronoberg, 2010). Livsmiljöer ska bevaras och utvecklas för växter, djur, svampar och lavar som är knutna till äldre ädellövskog och lövrika blandskogar med gamla och ihåliga träd samt hög andel död ved.

Syftet med reservatet är också att bevara och restaurera en god vattenmiljö för de arter som är knutna till Bräkneån samt att bevara och utveckla den biologiska mångfalden i den hävdade träd- och buskbärande gräsmarken kring ruinerna av Stenfors bruk. Naturreservatet ska även främja allmänhetens möjligheter till friluftsliv, natur- och kulturupplevelser.

Reservatet ska bland annat bevara kulturhistoriska och friluftsvärden, där utvalda kultur- och fornlämningar ska synliggöras och lyftas fram.

Natura 2000

Cirka 2,7 km nedströms åtgärdssträckan finns Natura 2000-området Bräkneån (Områdeskod: SE0410168). Öring, flodpärlmussla, tjockskalig målarmussla, hårklomossa och utter anges som utpekade arter.

Skyddade vattendrag

Bräkneån med tillhörande käll- och biflöden skyddas enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Detta innebär att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras.

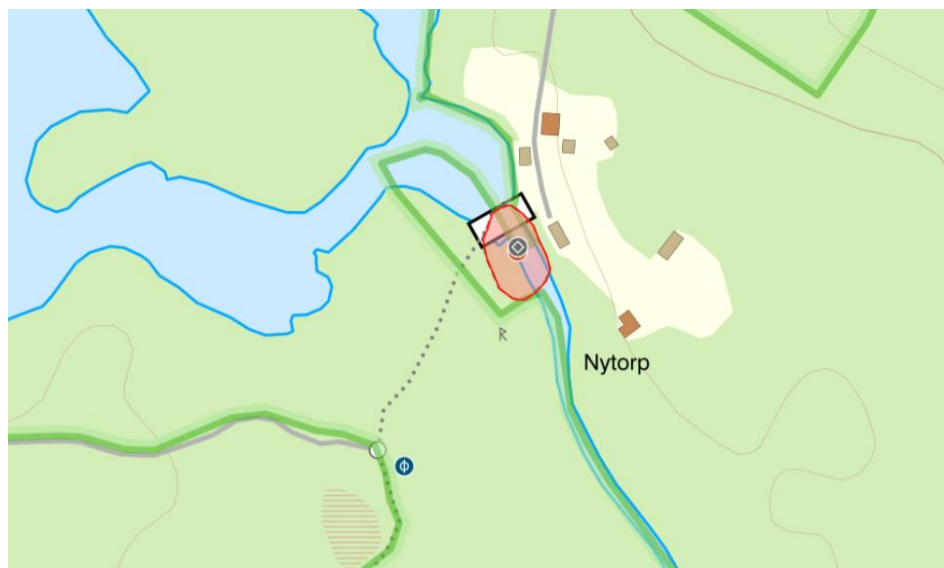
Nationellt värdefulla vatten

Inom arbetet med miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag, har Naturvårdsverket, Fiskeriverket och Riksantikvarieämbetet tillsammans med länsstyrelserna sammanställt områden med Sveriges mest värdefulla sötvattensmiljöer. Bräkneån nedströms Tiken till länsgränsen mot Blekinge är klassat som värdefulla vatten med avseende på natur (Länsstyrelsen Blekinge, 2021).

Kulturmiljö

Fornlämningar

Nedströms själva dammkroppen finns lämningar av de äldre kvarnbyggnaderna vilka klassas som fornlämningar (RAÄ.se, 2026). I rapporten *Vattenanknutna kulturmiljöer vid Bräkneån* bedöms i stort sett hela anläggningen vara värdebärande, då både dammkroppen med dess äldre fundament, gårdsmiljön, äldre kvarngrunder samt den uppdämda miljön listas som värdebärande (Länsstyrelsen Blekinge län, 2017). Se fornlämningsområde i figur 7.



Figur 7. Utsnitt från fornsok.se utvisande utbredningen för fornlämningsområdet vid Hållsdammen. Notera även kulturstigen (punkt-linje) från vändplats sydväst om anläggningen.

Kulturstig

En kulturstig löper från en vändplats ca 110 m sydväst om anläggningen. Stigen är anlagd för att ge besökare möjlighet att ta sig till fornlämningen. Se figur 7.

Naturvärden

Hotade och skyddade arter

I Bräkneån i anslutning till den planerade verksamheten finns följande hotade och skyddade arter kopplade till akvatiska miljöer (SLU, 2026a) – se Tabell 3.

Tabell 3. Hotade och skyddade arter i Bräkneån.

Art	Rödlistning	Övrig skyddsstatus
Flat dammussla	Nära hotad	
Lake	Sårbar	
Utter	Nära hotad	Artskyddsförordningen

Fisk och bottenfauna

Tillgänglig provfiskedata samt miljödata från SLU ger att följande fiskarter och bottenfauna förekommer i Bräkneån, mellan Tiken och Knällsberg (SLU, 2026b) (SLU, 2026c). Fiskarternas vandringsbenägenhet enligt *Fiskvandring – arter, drivkrafter och omfattning i tid och rum* (Näslund, Degerman, Calles, & Wickström, 2013). Se Tabell 4.

Tabell 4. Kända fiskarter och bottenfauna och deras vandringsbenägenhet.

Art	Vandringsbenägen
Abborre	JA
Björkna	JA
Braxen	JA
Bäcknejonöga	JA
Gädda	JA
Gös	JA
Lake	JA
Löja	NEJ
Mört	JA
Sarv	JA
Signalkräfta	-
Flat dammussla	-
Vanlig dammussla	-

Fåglar

I närområdet till den planerade verksamheten har endast arterna forsärla och strömstare rapporterats som lever i anslutning till vatten. Övriga fåglar som rapporterats är inte knutna till vattenmiljöer (SLU, 2026a).

Rekreativvärden

Fiske

Fisket i Tiken och Bräkneån ner till Knällsberg förvaltas av Tikens FVOF (iFiske, 2026). Fisket tillgängliggörs till allmänheten via fiskekortsförsäljning.

Friluftsliv

Området runt Bräkneån hyser rika möjligheter till ett aktivt friluftsliv och lockar en stor mängd besökare, både inom land samt internationella turister. Den kulturstig som löper över bron till Hållsdammens utlopp är en indikator på att området har ett rekreativt värde för allmänheten.

Effekter och påverkan

I följande kapitel beskrivs bedömd påverkan av den planerade verksamheten.

Effekter av arbetenas genomförande

För att genomföra den planerade verksamheten kommer en temporär påverkan att uppstå inom arbetsområdet. Arbeten kommer genomföras med en kombination av maskinellt och manuellt arbete. Tillfart kommer troligen att ske från dämmets västra sida, där det finns skogsväg och vändplats. Detta innebär att inget behov att korsa vattendraget uppstår.

Generellt bedöms störst potentiell påverkan uppstå genom grumling, varför arbeten utförs under period med låg vattenföring. Särskilt grumlande moment som schaktning av omlöpet genomförs i torrhet. Vattenföring i Bräkneån nedströms arbetsområdet säkerställs primärt genom dämning uppströms schaktområdet. Är detta inte tillräckligt sker förbiledning av vatten med pumpning, hävert eller liknande don. Viss biotopvård och blockjustering i omlöpet och eventuellt utanför dess mynning i Bräkneån behöver genomföras efter att torrläggning upphört för att säkerställa anläggningens funktion.

Följande försiktighetsmått ska vidtas för att minimera arbetsföretagets påverkan:

- Arbeten som riskerar att medföra grumling i vattendraget ska begränsas till perioder med flöde under MQ
- Arbetet ska i största möjliga utsträckning utföras i torrhet.
- Av hänsyn till groddjur, fågelhäckning och risk för höga flöden ska arbete i vattenområdet ske under perioden 1/7 – 31/10
- Beredskap ska finnas så att spridning av drivmedel och hydraul-, kylnings- och smörjprodukter förhindras i händelse av olycka eller läckage från maskiner och arbetsredskap. Drivmedel och hydraul-, kylnings- och smörjprodukter som är så skonsamma för vattenmiljön som möjligt ska användas.
- Vatten från eventuell läns-pumpning ska infiltreras på vegetationstäkt yta (gäller inte vatten som pumpas förbi vattenområdet).
- Material som tillförs botten får inte riskera att skada fisk eller bottenlevande organismer. Om till exempel sprängsten används där den kan innebära sådan risk, måste den vara behandlad så att skarpa eggars trubbs av, eller täckas över.

Materialhantering

Jord- och stenmaterial från utschaktning av omlöpet ska i läggas upp i anslutning till omlöpet, men ovan högsta vattennivå. Delar av urschaktat material kan återanvändas för att bygga upp bottenstrukturen i omlöpet.

Tillfört material för bottenuppbyggnad och erosionssäkring ska bestå av endast natursten, naturgrus och sand.

Påverkan på omgivande mark- och vattenmiljöer vid schaktning och fyllning bedöms vara obefintlig med vidtagna försiktighetsmått och skyddsåtgärder.

Hydrologiska effekter

Åtgärden är utformad för att säkerställa möjligheten för fisk att passera vid samtliga vattenföringar utan att göra en kraftig avsänkning av dammen.

Vattenföring

Vattenföringen i Bräkneån kommer inte att påverkas av den planerade verksamheten eftersom ingen reglerande verksamhet kommer att uppstå.

Vid flöden upp till ca 0,15 m³/s kommer allt vatten rinna genom omlöpet. Åsträckan mellan omlöpets mynning och befintligt dämme kommer då vara blöt, men inte vattentransporterande. Vid MQ (1,76) kommer ca 50% av vattnet rinna genom omlöpet och resten över dammkrönet. Dammens bredd gör dock att anlockningseffekten för fisk till omlöpet blir tydlig.

Vattenstånd i Hållsdammen

Omlöpet, med sin något lägre tröskelnivå, kommer att leda till en sänkning av vattenståndet i Hållsdammen vid vissa karakteristiska flöden. Skillnaden blir som störst vid riktigt låga flöden (LLQ) då vattennivån kan närma sig den nya tröskelnivån för omlöpet, ca 0,3 m under det befintliga dämmets krönhöjd. Tabell 5 visar vattennivåer i Hållsdammen före och efter omlöpets anläggande.

Tabell 5. Nuvarande och framtida karakteristiska vattenstånd i Hållsdammen.

Karakteristiskt flöde	Nuvarande vattenstånd uppströms Hållsdammen	Framtida vattenstånd uppströms Hållsdammen	Skillnad mot nuvarande vattenstånd
Qmax	+117,9	+117,8	Sänkning med ca 0,1 meter
HQ50	+117,7	+117,6	Sänkning med ca 0,1 meter
MHQ	+117,5	+117,5	Ingen förändring
MQ	+117,3	+117,3	Ingen förändring
MLQ	+117,2	+117,1	Sänkning med ca 0,1 meter

Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer

Anläggningen av ett omlöp återskapar fullgod konnektivitet vid Hållsdammen Nytorp och är därmed ett kritiskt steg för att sträckan ska uppnå god konnektivitet, vilket även gynnar statusen för fisk och bottenfauna. Det kvarstår dock att även övriga vandringshinder på sträckan behöver åtgärdas.

Morfologiskt tillstånd och hydrologisk regim bedöms inte påverkas av den planerade verksamheten.

Skyddade och hotade arter

Planerad verksamhet innebär inga större förändringar för förekommande skyddade och hotade arter. Utter bedöms inte påverkas av den planerade verksamheten. Flat dammussla kan möjligen påverkas positivt av den förbättrade konnektivitet, både direkt samt indirekt genom en ökad spridning av värd fiskar. För att säkerställa att inga musselbestånd påverkas negativt av arbetets genomförande kommer arbetsområdet att inventeras på musslor för arbetets start, vilka vid påträffande kommer att flyttas till lämplig plats. Lake gynnas av den ökade möjligheten för spridning inom Bräkneåns vattensystem.

Områdesskydd

Strandskydd

Planerad verksamhet innebär en temporär påverkan på strandskyddet under arbetstiden, då arbetsområdet blir otillgängligt för både människor och djur. Påverkan upphör dock då åtgärderna är genomförda, efter det kvarstår ingen bestående påverkan på strandskyddet.

Dispens för arbete inom strandskydd kommer att sökas.

Stenfors naturreservat

Planerade åtgärder bedöms inte påverka naturreservatets syfte eller bevarande negativt. De värden som lyfts i anslutning till Hållsdammen och dess dämningsområde är den triviallövskog som växer runt dammen samt förekomst av fuktiga partier nedströms dammen som delvis översvämmas. Ingen av dessa påverkas nämnvärt av planerade åtgärder. Vid anläggningsarbetet kommer ett mindre antal träd behöva tas ner för åtkomst.

Området som omlöpet ska anläggas i saknar till stor del förna då vatten strömmar över svackan vid höga flöden och för med sig jord.

Planerade åtgärder gynnar arter som lyfts som prioriterade bevarandevärden: öring, forsärla och strömstare. Att öringen får möjlighet att passera förbi dammen förbättrar stammens livskraft då den får större möjligheter för födosök och reproduktion. Omlöpet skapar även en ny strömmiljö som både är lämpligt uppväxtområde för öring, samt är en lämplig lokal för födosökande strömstare och forsärla.

Den planerade åtgärden är även i linje med naturreservatets syfte att bevara och restaurera en god vattenmiljö.

Natura 2000-område

Planerad verksamhet bedöms inte påverka Natura 2000-området Bräkneån som ligger 2,7 km nedströms på kort sikt. På lång sikt kan planerad verksamhet tänkas ha en positiv påverkan primärt på öring med fri passerbarhet och tillförd strömvattenmiljö.

På kort sikt bedöms planerade åtgärder inte påverka flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla alls då vandringshinder finns nedströms (Knällsbergs kvarn), vilket hindrar etablering uppströms. I en framtid med åtgärdade vandringshinder kan planerad verksamhet antas ha positiva konsekvenser då ett fria vandringsvägar skapar förbättrade förutsättningar för återetablering.

Utter påverkas bedömningsvis inte av åtgärderna.

Härklomossa bedöms inte påverkas av planerad verksamhet då den inte påverkar översvämningsområden.

Skyddade vattendrag

Bräkneån med tillhörande käll- och biflöden skyddas enligt 4 kap. 6 § miljöbalken. Detta innebär att vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte får utföras.

Planerade åtgärder berörs inte av skyddsområdet då den inte är kopplad till vattenkraftsverksamhet.

Nationellt värdefulla vatten

Området är utpekad för den starka förekomsten av utter. Utter påverkas potentiellt indirekt positivt av den planerade verksamheten då dess byte öring gynnas. Denna effekt är dock troligen marginell. I övrigt är den planerade verksamheten i linje med det underliggande syftet för *Nationellt värdefulla vatten* då åtgärden förbättrar förutsättningarna för akvatisk fauna i Bräkneån.

Kulturmiljö

Fornlämningar

Den planerade åtgärden har valts för att det är den åtgärd som uppnår fri konnektivitet utan något fysiskt ingrepp på fornlämningen. Omlöpets lägre tröskel innebär att krönet på hållsdammen troligen kommer att torrläggas i under perioder med låg vattenföring. Detta är dock nödvändigt för att åtgärdens funktionalitet ska gälla under samtliga flödesförhållanden. Som en del av samrådsprocessen kommer en dialog föras med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet för inhämtande av synpunkter på den planerade verksamheten.

Kulturstig

För att anlägga omlöpet behöver den befintliga kulturstigen brytas. Lämpligen leds den sedan om till en ny bro över omlöpet, i dess övre del. Förslagsvis placeras en informationsskylt vid bron för att illustrera för besökande hur den planerade åtgärden och platsens historik har utformats för att fungera gemensamt.

Naturvärden

Inga dokumenterade hotade eller skyddade arter eller habitat bedöms påverkas negativt av de planerade åtgärderna.

Omlöpet kommer bidra till en återställd konnektivitet samt ca 240 m² tillkommande strömhabitat i vattendraget vilket gynnar all förekommande akvatiskt fauna, huvudsakligen fisk och musslor.

Åtgärden leder inte till någon större skillnad i amplitud i dämningområdet uppströms. Nivåerna i Hållsdammen kommer fortsatt följa vattendragets naturliga flödesvariation. Åtgärderna bedöms inte ha någon negativ effekt på naturvärden kopplade till dämningområdet.

Rekreation och friluftsliv

Den planerade verksamheten har på sikt potential att förbättra förutsättningarna för rekreation och friluftsliv i anslutning till den planerade verksamheten och i Bräkneåns närområde generellt. Omlöpet kommer gynna framförallt Bräkneåns bestånd av öring positivt, vilket gynnar möjligheten till fritidsfisket i vattendraget. Omlöpet, med informationstavla, innebär en ytterligare mindre destination för besökare till Hållsdammen som en del av kulturstigen.

Under arbetstiden begränsas besöksmöjligheten till platsen från vattendragets västra sida, detta är dock endast temporärt.

Enskilda intressen

Påverkan på enskilda intressen utgörs huvudsakligen av den begränsade besöksmöjligheten för Hållsdammen under arbetsperioden fram tills bro över omlöpet byggts.

Boende runt dämningområdet kan uppleva en påverkan då vattennivån i dämningområdet blir något lägre under perioder med lågvattenföring. Eftersom denna skillnad blir maximalt ca 0,2 meter temporärt vid mycket låg vattenföring bedöms detta inte upplevas i större utsträckning av boende kring dämningområdet.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

Planerad verksamhet, som är relativt anspråkslös till sin natur, bedöms inte leda till någon särskild negativ påverkan på vare sig enskilda eller allmänna intressen.

Berörda skyddsområden påverkas huvudsakligen positivt då planerad verksamhet är i linje med deras bevarandemål. Strandskyddat område påverkas under arbetsperioden då området görs otillgängligt för besökare, detta är dock temporärt.

Hållsdammens dämningområdes vattenstånd blir något lägre under perioder med låg- till mycket låg vattenföring vilket kan upplevas negativt. Detta är dock ofrånkomligt för att säkerställa fullgod passagemöjlighet i omlöpet även vid låg vattenföring. Ingen påverkan på vattenföringen i Bräkneån uppstår till följd av den planerade verksamheten.

Av förekommande skyddade och hotade arter bedöms lake och flat dammussla positivt.

Den planerade verksamheten är ett nödvändigt steg för att förbättra vattenförekomstens konnektivitet och dess möjlighet att uppnå god ekologisk potential.

Den planerade verksamheten är utformad för att undvika fysiska ingrepp på den befintliga anläggningen som utgör fornminne. Det lägre vattenståndet under lågvattenföring kan dock ha en svag negativ påverkan på platsens läsbarhet då skibordskrönet torrläggs under perioder med flöden under 0,15 m³/s (8 % av MQ).

Med detta som bakgrund bedöms inte planerad verksamhet medföra någon betydande miljöpåverkan. Bedömning och beskrivningen av påverkan bedöms därför kunna hanteras i ett förenklat underlag.

Förslag på avgränsning - förenklat underlag

Detta samrådsunderlag utgör grund för Länsstyrelsens bedömning av om planerad verksamhet kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej.

Ekologigruppen bedömer att planerad verksamhet ej medför betydande miljöpåverkan. Om Länsstyrelsen beslutar om icke betydande miljöpåverkan ska ett så kallat förenklat underlag tas fram för att beskriva verksamhetens påverkan. Nedan är förslag på avgränsning av miljöaspekter att inkludera i ett förenklat underlag:

- Påverkan på Bräkneåns hydrologi
- Påverkan på naturvärden, hotade arter och områdesskydd
- Påverkan på vattenförekomster
- Påverkan på kulturvärden
- Påverkan under arbetsperiod
- Påverkan på enskilda intressen

Nollalternativ

Nollalternativet till den planerade verksamheten är att befintlig anläggning inte ändras och då utgör ett fortsatt definitivt vandringshinder för samtliga förekommande fiskarter samt övrig akvatisk fauna i Bräkneån. Nollalternativet medför att ingen förbättring av miljö kvalitetsnormer för den berörda vattenförekomsten sker, samt utebliven positiv förändring för naturreservatet Stenfors. Nollalternativet medför att vattennivåer i Hållsdammens dämningso område förblir oförändrade.

Förslag till samrådskrets

Föreslagen samrådskrets inkluderar både offentliga aktörer samt privata intresseorganisationer och fastighetsägare. Kronobergs län utgör part som tillsynsmyndighet, reservatsförvaltare samt för kulturmiljöfrågor. Tikens FVOF bjuds in som förvaltare av fisket i Bräkneån. Bräkneåns vattenråd bjuds in som huvudsaklig intresseorganisation för Bräkneåns vattenförvaltning. Fastighetsägare i direkt anslutning till den planerade verksamheten samt angränsande Hållsdammens dämningssområdet bjuds in. Vissa övriga offentliga samt icke-offentliga myndigheter och organisationer som kan tänkas ha intresse av den planerade verksamheten delges även samrådsunderlaget.

För att möjliggöra en bredare allmän spridning av samrådsunderlaget kommer det att tillgängliggöras på Tingsryds kommuns hemsida samt i lokala tidningar.

Myndigheter och offentliga aktörer

- Länsstyrelsen Kronoberg
- MCF – Myndigheten för civilt försvar (tidigare MSB)
- SMHI
- Ronneby kommun

Intresseorganisationer och näringsverksamheter

- Tikens FVOF
- Naturskyddsföreningen Tingsryd
- Bräkneåns vattenråd
- Bräkneåns vattenförbund
- Tingsås hembygdsförening

Samfälligheter och fastigheter angränsande planerad verksamhet samt dämningssområdet

- TINGSRYD BRÄKEN 1:1
- TINGSRYD BRÄKEN 1:2
- TINGSRYD BRÄKEN 1:4
- TINGSRYD BRÄKEN 1:5
- TINGSRYD BRÄKEN 1:6
- TINGSRYD BRÄKEN 1:7
- TINGSRYD DJURAMÅLA 2:11
- TINGSRYD KNÄLLSBERG 1:9 (Knällsbergs kvarn)

Referenser

- fornsök.se. (den 14 01 2026). *fornsök*. Hämtat från RAÄ.se:
<https://app.raa.se/open/fornsok/>
- iFiske. (den 14 01 2026). *Tikens FVOF*. Hämtat från iFiske.se:
<https://www.ifiske.se/karta-tiken-braknean-del-av.htm>
- Länsstyrelsen Blekinge. (2017). *Vattenanknutna kulturmiljöer vid Bräkneån*.
- Länsstyrelsen Blekinge. (den 14 12 2021). *Bräkneån*. Hämtat från https://ext-dokument.lansstyrelsen.se/Blekinge/GI/limnisk/KC0005_Braknean.pdf
- Länsstyrelsen Blekinge län. (2017). *Vattenanknutna kulturmiljöer vid Bräkneån*.
Länsstyrelsen Blekinge län.
- Länsstyrelsen Kronoberg. (2010). *Skötselplan för naturreservatet Stenfors i Tingsryds kommun*. Hämtat från Skötselplan för naturreservatet
- naturkartan.se. (den 14 01 2026). *naturkartan.se*. Hämtat från naturkartan.se:
<https://www.naturkartan.se/sv/kronobergs-lan/tiken-runt>
- Naturvårdsverket. (den 13 01 2026). *skyddad natur*. Hämtat från naturvardsverket.se: <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>
- Näslund, I., Degerman, E., Calles, O., & Wickström, H. (2013). *Fiskvandring – arter, drivkrafter och omfattning i tid och rum*. Havs- och vattenmyndigheten.
- RAÄ.se. (den 19 01 2026). *fornsök*. Hämtat från RAÄ.se:
<https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/79178d16-60ed-40b1-a5ce-9b7f4863c7c0>
- SLU. (den 14 01 2026a). *Fyndportalen*. Hämtat från artfakta.se:
<https://fyndkartor.artfakta.se/searchresults/map?searchParameters=eYJpZCI6MTc2ODM3NjU5MjMzNCwic3RhcnREYXRRIjoiMjAyMS0wMS0xMlQyMjowMDowMC4wMDBaIiwZlW5kRGF0ZSI6IjIwMjYtMDEtMTNUMjE6NTk6NTkuOTk5WiIsIm5vdGVkIjpmYWxzZS-wibm90UmVjb3ZlcmVkJjpmYWxzZSwib25seVZlcmImlma>
- SLU. (den 14 01 2026b). *slu.se*. Hämtat från slu.se:
<https://dvfisk.slu.se/sok/karta>
- SLU. (den 14 01 2026c). *Miljödata MVM*. Hämtat från slu.se:
<https://miljodata.slu.se/MVM/Search>
- SMHI. (den 13 01 2026). *vattenwebb.smhi.se*. Hämtat från Modelldata per område:
<https://vattenwebb.smhi.se/modelarea/basindownload/823>
- Tingsryd Resort. (den 14 01 2026). *Tingsryd resort*. Hämtat från Tingsryd resort:
Tingsryd resort
- Viss.se. (den 13 01 2026a). *Tiken*. Hämtat från Viss.se:
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA80985617>

Viss.se. (den 13 01 2026b). *BRÄKNEÅN: Lillån - Tiken*. Hämtat från Viss.se:
<https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA45319655>

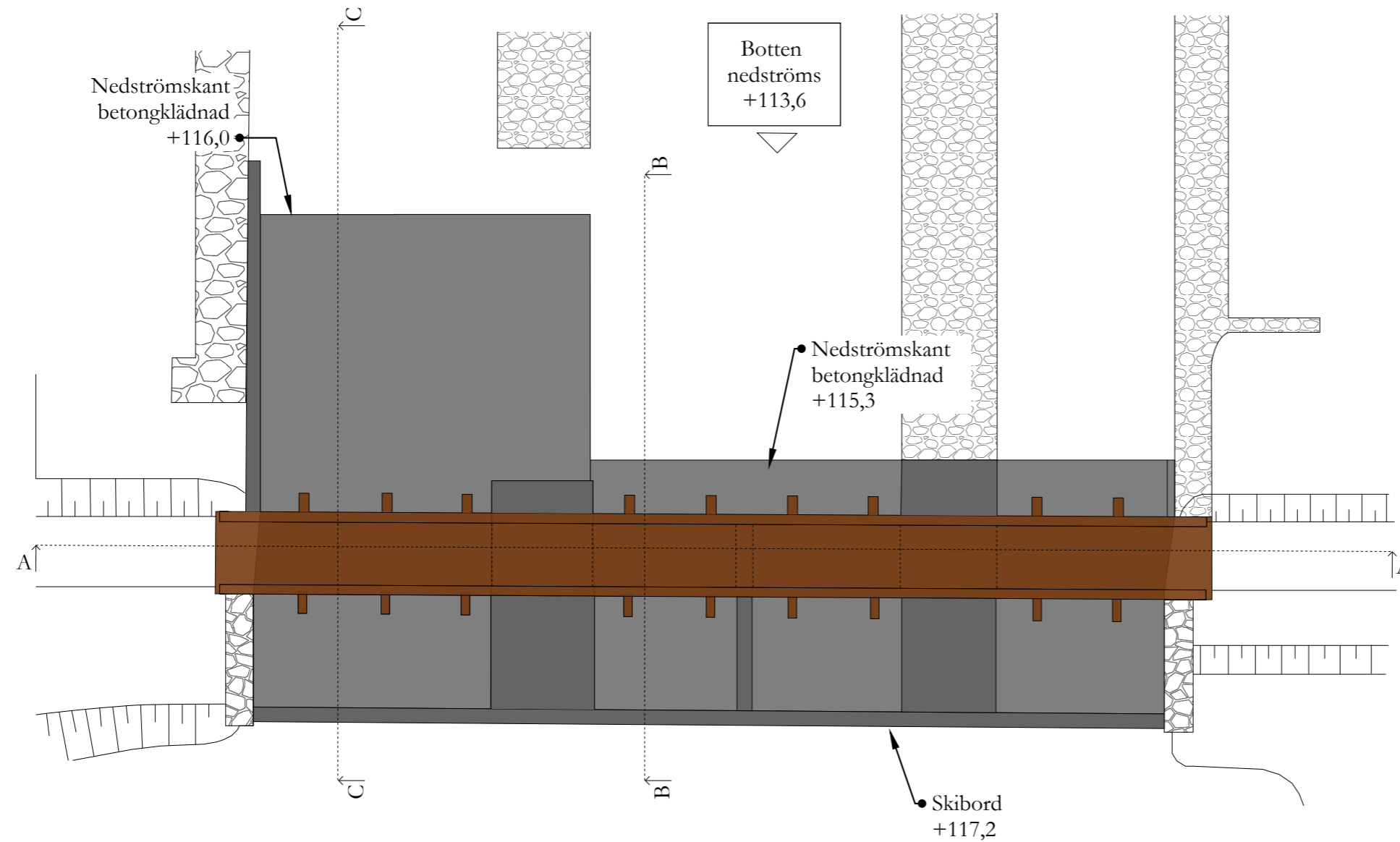
Nuvarande förhållanden,
Plan skala 1:500



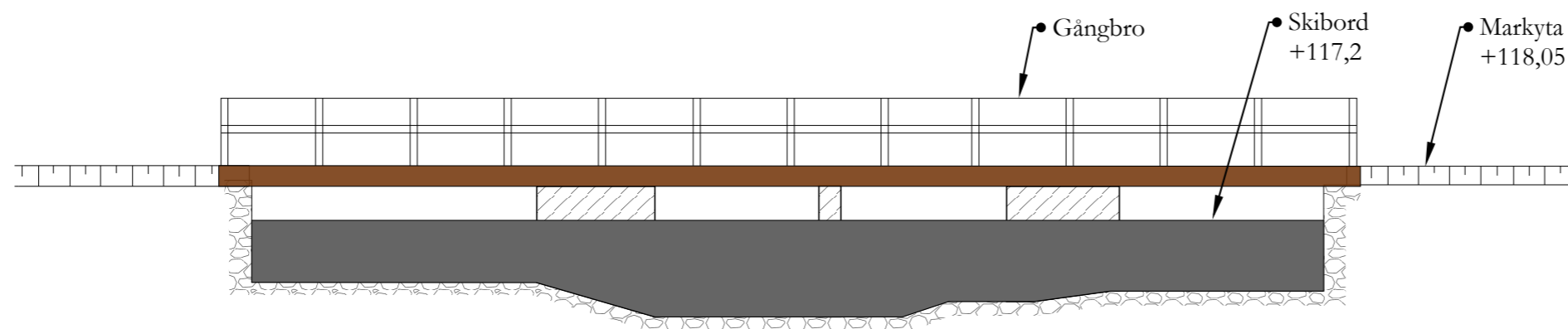
PROJEKT Omlöp vid Hållsdammen			
KOORDINATSYSTEM Sweref 99TM	HOJDSYSTEM RH00	PROJEKTNR 11194	BILAGA 01
EKOLOGI GRUPPEN		FORMAT A3	PROJEKTÖR A.J
		SKALA 1:500	GRANSKAD F.H
		DATUM februari 16, 2026	



Planvy Hållsdammen
Ej skalenlig

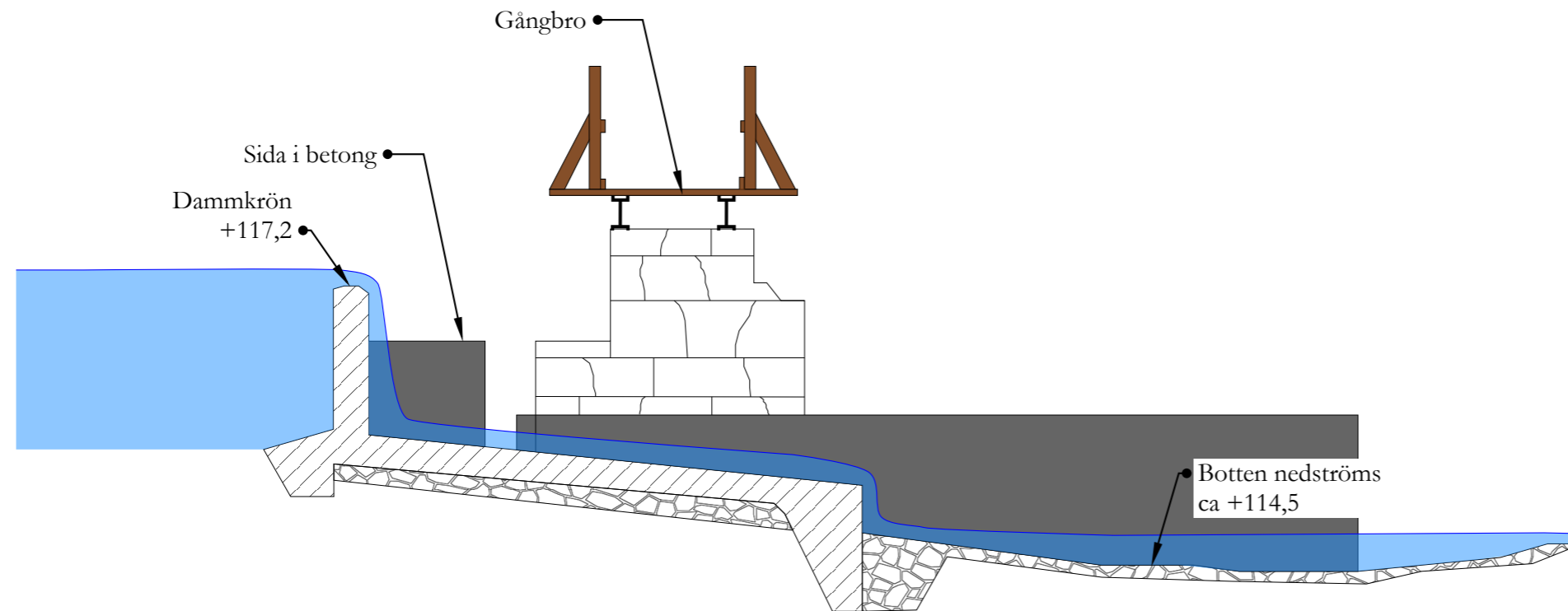


Sektion A-A
Ej skalenlig

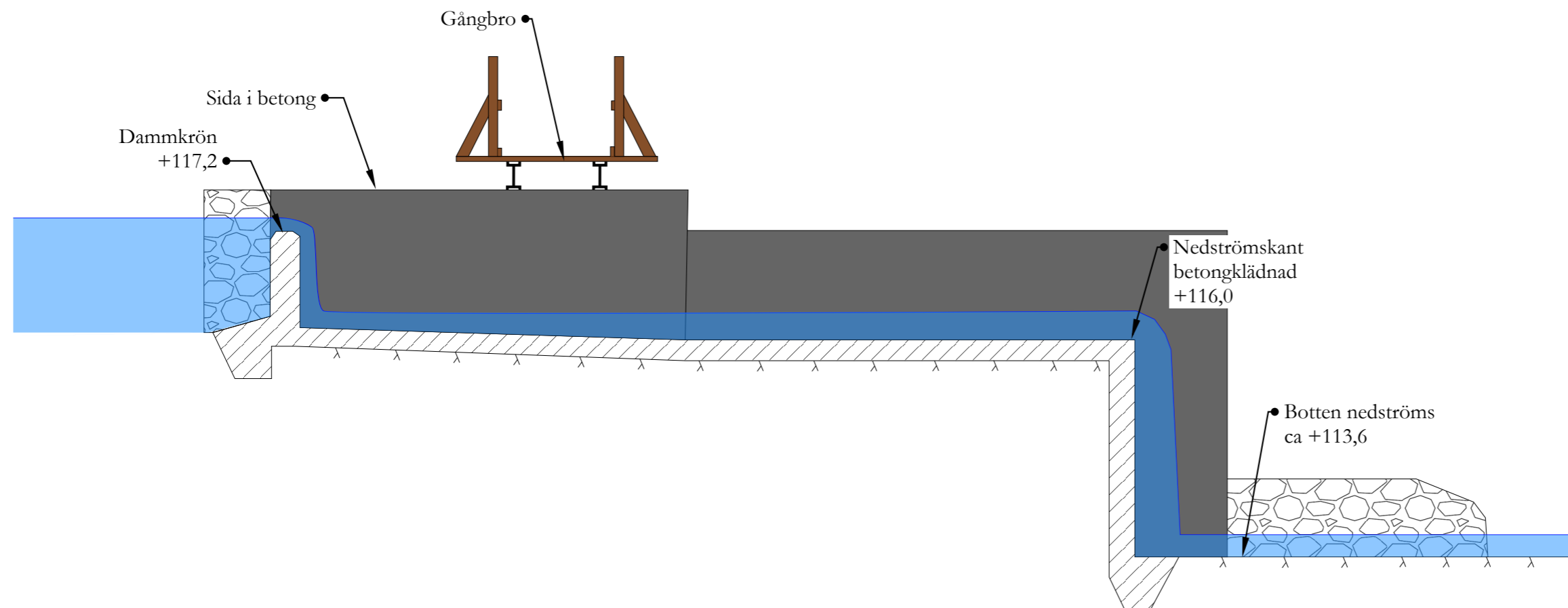


PROJEKT Omlöp vid Hållsdammen			
KOORDINATSYSTEM Sweref 99TM	HOJDSYSTEM RH00	PROJEKTNR 11194	BILAGA 02
FORMAT A3		PROJEKTÖR A.J.	
SKALA		GRANSKAD F.H.	
DATUM februari 16, 2026			

Tvärsektion B-B
Ej skalenlig



Tvärsektion C-C
Ej skalenlig



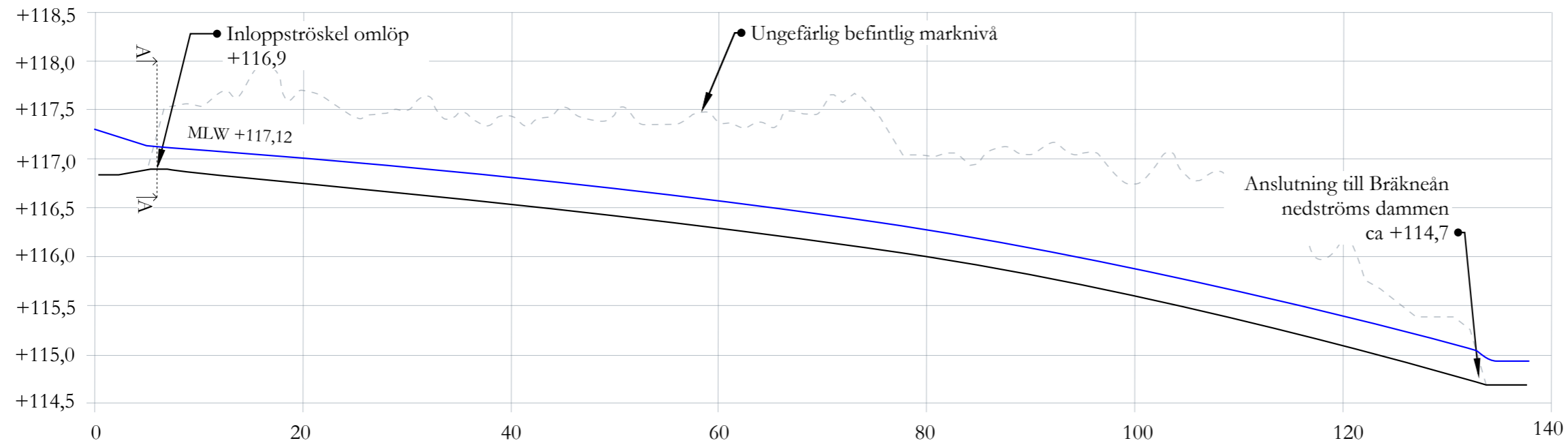
PROJEKT Omlöp vid Hållsdammen			
KOORDINATSYSTEM Sweref 99TM	HÖJDSYSTEM RH00	PROJEKTNR 11194	BILAGA 03
SKALA		FORMAT A3	PROJEKTÖR A.J
DATUM		GRANSKAD F.H	
EKOLOGI GRUPPEN		februari 16, 2026	



PROJEKT Omlöp vid Hållsdammen			
KOORDINATSYSTEM Sweref 99TM	HÖJDSYSTEM RH00	PROJEKTNR 11194	BILAGA 04
EKOLOGI GRUPPEN		FORMAT A3	PROJEKTÖR A.J.
		SKALA 1:500	GRANSKAD F.H.
		DATUM februari 16, 2026	

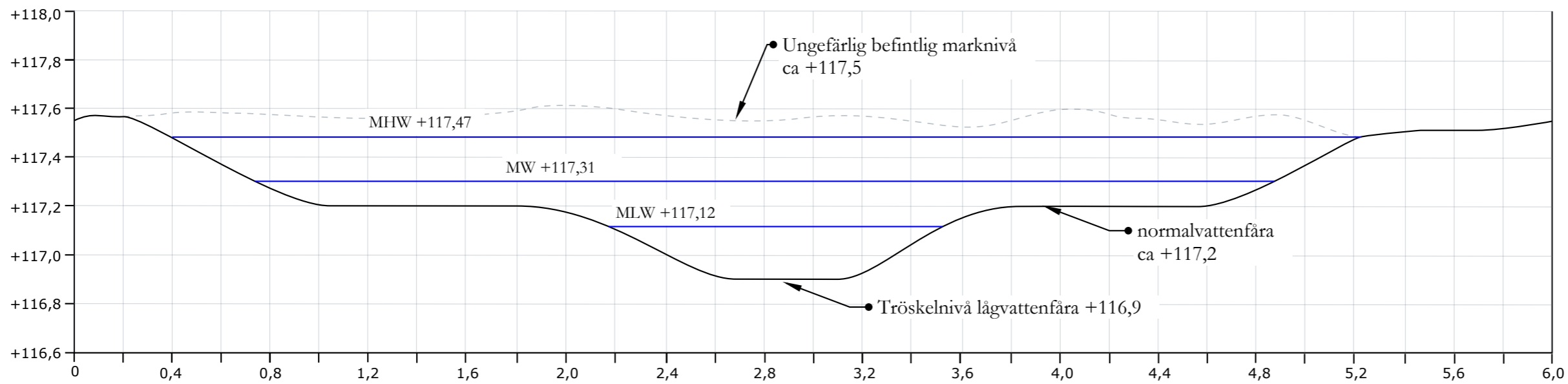
Längdprofil omlöp

Skala: H 1:50; L 1:500



Tvärsektion A-A: Tröskel till omlöp

Skala: 1:20



PROJEKT Omlöp vid Hållsdammen			
KOORDINATSYSTEM Sweref 99TM	HOJDSYSTEM RH00	PROJEKTNR 11194	BILAGA 05
FORMAT A3		PROJEKTÖR A.J	
SKALA -		GRANSKAD F.H	
DATUM februari 16, 2026			